

ברומי הר הכרמל, בשדרות פנורמה, ניצבת חווילה המשקיה על כל חיפה. ממרפסתה אפשר לספוג במבט אחד את כל יופיה של עיר הנמל, האויר הצח אינו עשוי לגרום לכאב ראש, אך דוד אדירי, בעלה הנוכחי של החווילה, נוכח אחרת. עד לפני תשעה חודשים היתה החווילה שייכת ליהודי

דוד אדירי
7 ועדות חקירה

בשם יהודה גזונדהייט שמת למרות שמו. בנו מכר את החווילה לאדירי, סגן-מנהל הנמל, מחתיקי מספא"י. לא עבר זמן רב מתקיעת הכף, שסיימה את המכירה, עד לרגע בו גילה עתונאי רזין של על המשמר את הסיפור, הדפיסו בעמוד הראשון של עיתונו, השאלה שהוטלה לחיפה האדומה ולהמוני הפועלים בכל הארץ היתה פשוטה: מגיין לקח מנהיג פועלים סכום של כמה עשרות אלפי לירות כדי לשלם עבור חווילה? לנוחיות הקוראים ניתנה התשובה, אם אמנם לא בפה מלא, באותו גליון: לא מנהיג הפועלים אדירי, כי אם סגן-מנהל הנמל אדירי קנה את החווילה. ההאשמה, כי אדירי צבר את הכסף בדרך המקובלת במדינה של תשלום תמורת טובות מאנשים שהיו זקוקים לעזרתו, פשטה במהרה. כמה מיודי אדירי מאתמול החלו עוברים עליו ברחוב ללא שלום, מקורביו נזכרו כי יעצו לו לא לקנות את החווילה ומספר מומנים לחנוכת-החווילה הצטערו להודיעו, כי לא יוכלו לבוא בגלל סיבות בריאות. בראש מחנה צועקי הכזו היתה מפלגתו של אדירי, לאחר שקיבלה את התקפה הראשונה של על המשמר כדקדק רה, הפכה במהרה את הקערה על פיה, אמרה פויו בקול עוד יותר רם ממספ"ם. גלגליה החלודים של המפלגה החלו סובב בימ, תפסו בין שיניהם החורקות את דוד אדירי (שנקרסבסקי), בן ה-46, חברה המסור של מספא"י מאז החסדה. ועדות החקירה שבפניהן הועמד אדירי, ושמשפון הגיע לשיא ארצי של שבע, לא הצליחו להוכיח מעילות כל שהן. לא נמצא איש אשר העיד כי אדירי קיבל שוחד. הוא הצביע על מקור כספו, משפחתו האמידה והלואות הבריים. העדות, שפסקה את חברי הוועדות, שבחלקן ישבו אנשי המורחה, מספ"ם, מספא"י ופרוגרסיבים. ההאשמה העיקרית נפלה מחוסר הוכחות: דוד אדירי לא צבר את כספו בדרכים בלתי-כשרות.

במלה אחת: הקומה האידיאלית

אך המפלגה כבר הריחה דם, לא רצתה להניח לקרבנה. כבולדוג שקבר שיניו בגוף שלול, לא הניחו לאדירי ועם נפול ההאשמה הראשונה, גילו במקומה שניה: לא נאה לחבר המפלגה ולאחד מראשיה לגור בחווילה כזאת של אדירי. פסק המוסד לביקורת של מספא"י: רכישת החווילה על-

ידי דוד אדירי עשויה להזיק למעמדו בין פועלי הנמל, להביא לידי אוכדן שליטתו בהם. חשבון המפלגה היה פשוט וברור. הזמן בשל לזרוק להמונים קרבן להשתעשע בו. השפל המוסרי והשחיתות הישית הגיעו לגודלה, שהכרח היה להקריב פה ושם דגי רקק כדי לחפות על הלויתנים. הידיעה על שחיתות במוסד דותיה העשירים של מספא"י, על זו שיטה הקדושה של יתרונות לחבר, הפכה להיות נכס כל העם. ומפלגה בעלת מבט רחוק מכינה לעצמה בעוד מועד הוכחות, כי היא נלחמת בשחיתות, אינה מהססת להעניש אפ"י לו חברים מסורים וחתיקים.

דוד אדירי התאים לתפקיד השעיר לעזאזל, כאילו נוצר לו. ראשית לא היה חסר חשיבות מדי. עברו בכיבוש העבודה העברית בנמל, פעולותיו בי שטח העדין של יחסים עם האנגלים, רכישת נשק וטיפול באניות מעפילים נתנו לו מעמד די רציני. כתוספת של כבוד היה גם בין שבעה עצורי טרורן החשובים. לעומת זאת לא היה גם גדול מדי, מכדי להקריבו על מזבחה הקדוש מכל של המפלגה. היתה לו, במלה אחת, הקומה האידיאלית של שעיר לעזאזל.

מנוי וגמור: בכל מחיר

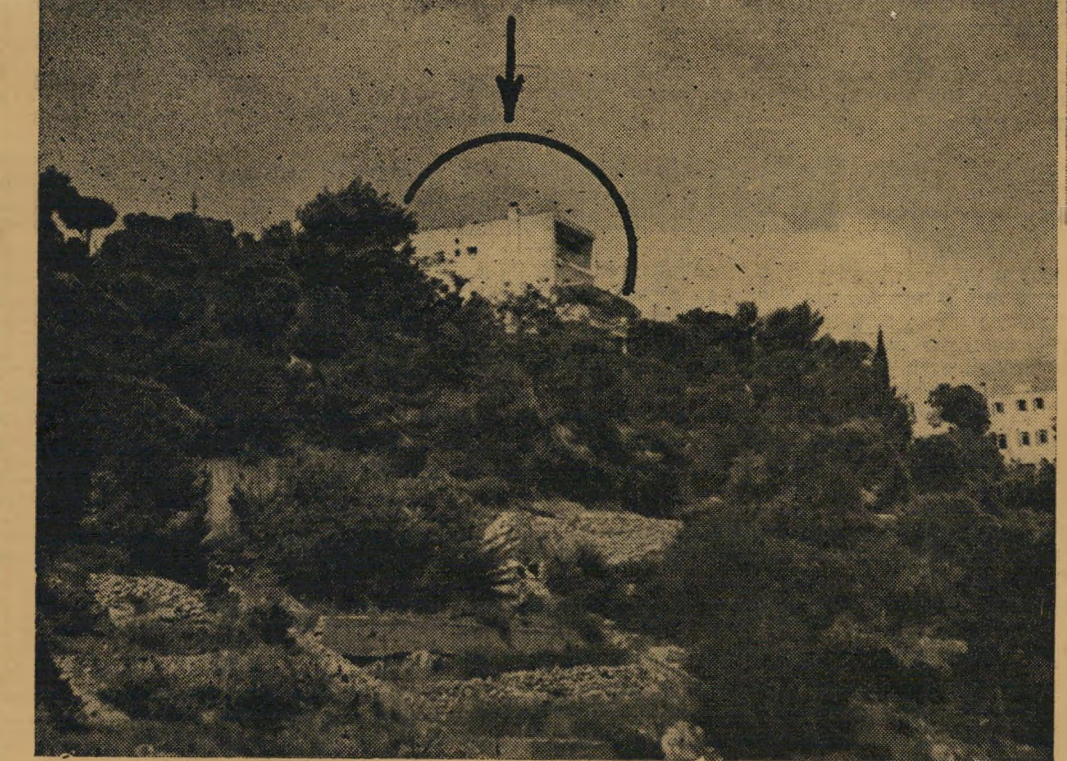
כל האמצעים היו כשרים להשגת המטרה. מזכירתו הפרטית של אדירי מצאה פתאום מחור. היא שקעה ממש בגלילות והזמנות לקולנוע. לתמהונה הרב, לא הרבה מחזרה ל"דבר על אהבה, ביכר לשוחח על מע-

שהודתה כי הוכח כי אדירי לא השתמש בסמכויותיו לשם הועלת פרטית, לחטט בהאשמות צדדיות: לקיחת הלאהות מאנשים וגופים התלויים בו בתור מנהל הנמל (חברת סוואר: 1.600 לין בעל מסעדה בשטח הנמל: 1.500 ל"י) ועל שהש-תמש במכונית של סולל בונה לצרכים פרטיים מחוץ לתפקידו. מנוי וגמור היה עם המפלגה לגמור עם אדירי בכל מחיר. את ראשו רצתה מפא"י להקיע על ראש תורנה כסמל למל"חמה בשחיתות, ויהי מה. ומה עוד, כשהיה באותה הזמנות אפשרות להנחית מכה לעוד אדם לא חביב ביותר בעיני חלק מראשי המפלגה: אבא חושי, שגידל את אדירי, עמד לימינו מאז ומתמיד.

לנוע פחות: תואר גיחוד

כל עוד עמדה ההאשמה נגד דוד אדירי, כי רכש את כספו בצורה בלתי חוקית, היה טעם במלחמת-הראווה של מספא"י בשחיתות. ברגע שההאשמה הצטמצמה לקיסרוג על דרך, "לא-פועלית", ועל השגת תנאי חיים לא-אינאותים לעובד מדינה ומנהיג פועלים, הפכה מגוחכת. חודה של החבר המפא"ית כונה אל לבה היא. אל מקור השחיתות במפלגה, האנשים שקמו להאשים את אדירי היו אלה שלא יכלו להשבע, שמעולם לא נסעו אף קילומטר פרטי אחד בקרייזלרים שנתנה להם הממשלה למילוי תפי-קידם. האשמה במכתב גלוי לא צלצלה כשהיא באה מפי אדם הגר בתשעה חדרים מכוסים שטיחים פרסיים.

אם דוד אדירי הוא טוב או רע מחבריו במפלגה, לא הצליח האיש ברחוב לשפוט. יתכן שהוא טוב מהם, פחות נגיע במחלת הפנסק, אחרת יכול היה לפתוח פה כעת, לג" לית סודות מהחדר. אין כל ספק שלא עתה הזמן למנהיג פועלים ולאיש מפא"י להיכנס לחווילה מהזורה, שמחירה מגיע לסכום ממנו יכול פועל לחיות 30 שנה, אף אם יש ביכולתו לקנות אותה בכספים פרטיים. מבחינה זו אשם דוד אדירי, אך לא הוא המציא את השיטה. את השיטה המציאו אלה שתחרו אותו בצעקות: "חיפסו את הגנב!"

בית אדירי על הריהכרמל
30 שנות חיים

אדירי, איש העבודה החתיק, נפל קרבן לאוירה הכל-ליח של התפרקות, של רדיפה אחרי מותרות, שדבקה בשיכ"בה שהוא שייך אליה, והשיכבה שפעם השליטה בארץ רוח של הקרבה עצמית, של חייצנע ושל הסתפקות במועט. אולם הוא רק אחד מאלפים — אותם האלפים אשר למחרת יום הקמת המדינה החליטו כי עשו את שלהם, וכי עתה הגיע תורם להנהיג מן החיים. אם בכל זאת מגיע לאדירי תואר מיוחד, הרי זה תואר "השעיר לעזאזל של השנה". תפקידו במשחק חיות-הטרף היה להיות מוקרב על המזבח כדי לנקות את מצפון המפלגה, לחפות על שרי ממשלה ומנהיגי כל מוסדות הציבור שחיו בחיילות מהזורה, בארמונות ובהיכלים, אשר חלק מהם הוקמו על-ידי המדינה ובכסף שנתרם לשם שיכון עולים.

בידה. בין גלגלה לגלילה השתדל להוודע מפיה על פעולותיו של אדירי, קשריו ומכתביו: הבולשת הפרטית של מפלגת-פועלי-ארץ-ישראל יצאה לאסוף חומר האשמה. משפחת אש-לביקורי נימוסין מקריים של אנשים שכמעט ולא הכירוים. אדירי שימש נושא גם כאן. משטרת ישראל החלה בחקירה, פתחה תיק נגדו, על כי רשם בספרי טאבו מחיר נמוך כמה שילם תמורת החווילה, רימה בזאת את המדינה במס השבח שהיה עליו לשלם. התיק נסגר, כשאדירי לימד את החוקרים, כי לא הקונה, כי אם המוכר חייב בתשלום המס. מסקנת בית-הדין המשמעתי של עובדי המדינה מצאה את אדירי אשם בצעדים "בלתי מחושבים", המשיכה, אחרי

היא נתנה לישוב הרגשתי-כוח חדשה, עודדה אותו למרידה במינהל הבריטי הקולוניאלי, שנתאה עתה מיותר, הפלמ"ח, אצ"ל ולח"י היו תוצאת תקופה זו. אולם מאחורי מעשי-הגבורה גדלו בהתמדה ורעי הרקבון. המלחמה נגמרה, אך הפרוס-פריטי נמשך. ארעב הגדול לסחורות בארצות ההרוסות והמחסור בנפט אוניות, עקב השח" מדה המלחמתית, האריכו את התנאים הבל-תירגילים משך שנתיים, עד פרוץ מלחמת העצמאות. ומלחמה זו, שהכניסה תרומת

ימין ועל שמאל במצפון שקט) מחנות בלתי-ספורים. מאחר שאי-אפשר היה להביא סחור רות מעבר לים, אלא בדרך הרחוקה מסביב לאפריקה ובאניות יקרות-מציאות, עודדו האנגלים את התעשיות המקומיות, גם כשלא היה להן בסיס כלכלי אמיתי. הסחורה המ-קומית נמכרה בכל מחיר, בקהיר ייב מוסד חדש — מרכז האספקה למזרח התיכון — שניסה בפעם הראשונה ובהצלחה עצומה לשלב את כלכלת כל ארצות המרחב, החדיר את מוצרי הישוב לארצות השכנות.

אימפריה על חשבון העולים

תוצאת הפרוספריטי לא היחה רק שלילית.